

Egoismul – pierdere și câștig

Mulți oameni au ajuns la concluzia că lumea de azi și-a pierdut generozitatea. În zadar biserica/școala/familia/ ne recomandă să ne iubim aproapele ca pe noi înșine, lumea este tot mai egoistă și noi „trebuie să fim ca ea”. Egoismul capătă o nouă dimensiune în (post)modernitatea speculativ-degenerativă. Tot mai puțini indivizi cred/încurajează/cultivă altruismul și compasiunea. Omul preferă să trăiască doar pentru sine, preocupat excesiv de el însuși, concentrat asupra propriului interes, acordându-și prioritate unică, dezinvolt, consecvent și autosuficient. Nu ne naștem egoiști, se spune, dar devenim egoiști. E o însușire care face parte cu siguranță din echipamentul nostru sufletesc, dar care se face prezentă în mod diferit, după chipul și asemănarea noastră. Se extinde și/sau se cenzurează în funcție de cultură, de înțelepciune și credință și nu în ultimul rând de conștientizare și autocontrol. Egoismul este în zilele noastre un mod de supraviețuire, poate un instinct exacerbant (cu motivații complicate, psihologice, care trimit la istorie, la natură, la societate) și este considerat o șansă în plus pentru reușita socială/profesională, o metodă mai eficientă se pare decât disiparea pe care o presupune alteritatea umanitară. Puțini știu însă să se bucure cu cei ce se bucură și să plângă, așa cum grăia Apostolul Pavel, cu cei care plâng. Două vicii fundamentale are natura umană, egoismul și vanitatea, iar ele atrag cu ușurință alte păcate: invidie, lăcomie, desfrânare, nedreptate, furt, minciună, mânie, ură, nepăsare etc. Prin urmare, egoismul este un păcat intrinsec structurii omenești, iar el trebuie ținut închis în cutia pandorei ca să nu altereze conștiința umană. Dar a fi generos cu ceilalți înseamnă inclusiv a te lipsi tu însuși de ceva, a (-ți) anula o rezervă, a da din ceea ce (virtual) îți aparține. A fi bun cu ceilalți prezintă de multe ori riscuri, iar a fi bun cu toată lumea frizează uneori/deseori naivitatea. Lipsa de discernământ în selecția oamenilor și bunătațea/dăruierea necondiționată ne trimit evident într-o zonă minată, plină cu dezamăgiri/necazuri/drame, într-o ipostază nefavorabilă pentru imaginea noastră de oameni raționali, lucizi, circumspecți. Risipirea în/prin ceilalți și, mai ales, împărțirea bucuriei (materiale și spirituale) ne-ar dilua izbânzile și ne-ar împușina talanții pe care noi înșine trebuie să-i înmulțim și la propriu, și la figurat. De aceea să vezi interesul celuilalt nu este un lucru simplu și să pui umărul

la bunăstarea altuia ne este niciodată comod, nici ușor. Puțini dintre noi pot alege/decide/renunța în favoarea celuilalt, mai ales atunci când propriile interese sunt viabile/autentice/majore. Ne concentrăm mult mai repede/mai bine la noi înșine – plăcerea, succesul, bogăția, puterea, confortul sunt culori care (ne) străpung ușor ochiul și uneori (ne) întunecă ochiul minții. Egoistul își dozează toate forțele, interesele și voința spre aceste ținte amăgitoare pentru suflet, nu împarte nimic cu nimeni, nu-l interesează aproapele, nu se oprește și nu dăruiește din convingere. Câștigul lui este o recompensă personală, o monedă care-i achită doar dragostea de sine. Proliferarea teoretizării conceptului s-a produs o dată cu principiul iluminist al egoismului rațional pe care Tolstoi îl critica subtil (în *Însemnări din subterană*), demontând justificarea lui aparentă din dinamica familiilor. Același Tolstoi avertiza însă asupra unui egoism camuflat, când iubirea față de tine însuși poate fi extrapolată și disimulată în dragostea abstractă pentru umanitate. Acest aspect nuanțat trimite inclusiv la teoriile moderne, freudiene, ale dorințelor noastre bine ascunse în adâncul ființei, amestecate/laolaltă cu temerile, cu spaimile periculoase și iraționale. Cu toate acestea, oameni de știință contemporani cred că egoismul ne face nefericiți atunci când îl conștientizăm. Dacă nu dăm atenție decât intereselor private, dacă nu perseverăm decât în dobândirea binelui destinat exclusiv nouă, dacă suntem preocupați de expansiunea ego-ului care asigură distanța între noi și celălalt, vom fi bântuiți de remușcări (chiar dacă ele vor veni cu întârziere). Indiferent de calea aleasă, ca filozofie de viață, este posibil ca moartea (perspectiva ei nivelatoare) să fie singura care ne conștientizează și ne întoarce la egalitatea cu celălalt. Cei care dobândesc cât sunt în putere înțelepciunea de a trăi prin prisma celuilalt, împreună cu el, sunt puțini – dar ei au viziune, au spiritualitate și învățatură autentică. Ei sunt călători pe drumul cel bun – drumul din/înspre ei înșiși (drum plin de capcane și prăpăstii). Vorbind despre paradoxul egoismului fecund, Gabriel Liiceanu spunea în cartea sa *Întâlnire cu un necunoscut* (Editura Humanitas, 2010): *La capătul celei mai adânci incursiuni în tine are loc întâlnirea neașteptată cu celălalt*. Observându-i pe cei care „au puterea”, el îi diferențiază cu ajutorul tranzitivității: *Îmi place mult cuvântul „tranzitivitate”, care mi se pare că despice omenirea în două specii: cei care au și*

cei care n-au puterea de a trece în locul altuia [...]. Maturizarea unei ființe umane se petrece când tranzitivitatea se instalează în centrul acesteia ca principiu de raportare la celălalt. Așadar, singurele forme de egoism acceptabil rămân, probabil, egoismul copiilor și egoismul în dragoste. Cu restul arborescențelor lui ne rămâne înfruntarea. Putem fi însă optimiști atâta vreme cât biologul britanic Richard Dawkins (cel care a lansat teoria genei egoiste în 1976, afirmând că există tendința reală a unei gene de a-și continua existența și în următoarea generație), a fost temperat/completat în ultimii ani de specialiștii din domeniul socio-biologiei care sunt mai puțin speriați de egoism. Aceștia au dedus că există o explicație: *amigdala bazolaterală inhibă generozitatea, activând egoismul*, dar au liniștit spiritele cu afirmația că gena egoistă e atât de egoistă încât se poate uneori cenzura singură până la dispariție. Altfel spus, dacă o ignorăm și nu o susținem, se va sinucide.



Mihai Rogobete



Udigma

Compoziția (V)

Tot atât ne sinchisește că secolul XXI a prins deja vitează, cât pieptănăturile fistichii ale tinereții, de coroana ei princiară. Ce punți dodoloațe de timp zornăiam și s-au risipit; să fii tânăr, ce glorie și ce rang doar odată în viață! Nu numai nostalgia de a ocupa locul în care nu ești ține de bovarism, ci și timpul. Căci nu pentru c-ar fi curs apa, nu mai putea face baie Heraclit în același râu, ci fiindcă-l turbura în alt timp. Secolul XXI are alt băldăbăc: va fi cuantic, sau nu va mai fi.

Continuitatea spațio-temporalității obligă acceptarea aceleiași tipologii și pentru timp ca și pentru spațiu: nonspațialitatea – căci, despre reprezentările ei vorbim, nu despre lume – opticii tautologic-cainice, (a cărei propoziție de existență este „Ceea ce este, este.”) fiind nontemporală, circularitatea tribal-delimitativă a spațiului „Este ceea ce a mai fost.”, adamevic sau atlantic - fiind, temporal, ciclică, și, ierarhizat cauzal, spațiul raționalist-social determinând temporalitatea progresivă „Este ceea ce poate deveni”: nontimp, timp staționar și timp săgeată – scara temporalității - în corespondență cu punctul, cercul și piramida. Viziunea, compoziția și temporalitatea fac câmpul continuu al mentalității precuantice. Când, în cadrul unei colectivități, clasată în cele trei mentalități, trebuie să-i explorezi dis/continuitatea, aceasta „Este sau nu este” – cuantică - în probabilitatea dispoziției acestor continuumuri față de mentalitatea individuală și de arhitectura celei colective. Propozițiile existențiale devin, astfel: „Este probabil ca ceea ce este să și fie.”, „Este ceea ce probabil a mai fost.” și „Este ceea ce probabil va deveni.”, în aleatoria continuitate spațiu-timp.

Dacă trinomial viziune-compoziție-temporalitate conceptualizează acțiunea politică a realității precuantice, cuadrinomial relativist îi conturează acesteia mentalitatea, filozofia, ideologia, doctrina – cuantice. Din perspectiva căreia, prin populismul ei dualist, însăși gândirea disociației dreapta-stânga, fiind de stânga, dreapta este tot de stânga, și aceasta, per total, de probabilitatea maximă, 1. Fără acceptarea probabilistă a stângii de a fi dreaptă sau a drepte de a fi stângă, stânga-stângă și dreapta-dreaptă pot impune, prin viziune și compoziție contrarii, temporalitatea regresivă, antiistoria, precizând că nu timpul devine descendent, ci scara temporalității. Absolutismul unice „drepte” – Ceaușescu – a partidului comunist a iscat îmbătrânirea infantilizatoare și viitorul preistoric. Interpusă viziunii dualiste a ideologiei comuniste, care cerea structuri circulare în timp ciclic, și compoziției piramidale centralizate a timpului progresiv – pentru a le proteja una de alta -, construcția securist-polițienească le-a măcinat, atât în eclectica pseudosocietate cât și-n incoerenta rețetă a personalității. „Purificatoare”, tirania mâinii de fier deconstruiește determinist și, neorganizând, depolitizează; locul poliției nefiind între individ și societate, ci între ea și puterea de organizare. Bolșevismul n-a adus poporul la putere, ci-n netimpul și primitivitatea stării amorfe.

Cert, nostalgia omenirii de a întinerii nu-i un vis. Nu numai că timpul cere ritm și proporții să devină istorie, ci și probabilitatea bovaristă a tuturor temporalităților de a-și regenera propriul continuum.

Aurel Sibiceanu



Glorioșii ani ai ratării

PĂUNESCU, ANTIPRIMĂVARA ȘI GUERNICA

În martie, 1983, amicul Marin Tudor, care primise de la serviciu 4 bilete, ne invită, pe mine, pe Titus Maxus, Marin Tudor și Ion Durac, la o reprezentație a Cenaclului Flacăra, la Sala Sporturilor din Pitești, să vedem pe viu „comedia” lui Adrian Păunescu! Nu aveam chef de așa ceva, mai ales că în urmă o lună, tovarășii mă făcuseră șomer, înscenându-mi ceva legat de indisciplină tehnologică. Dar, cum amicii mei voiau să se distreze, am mers. Am ajuns târziu, pentru că în prealabil ne-am magnetizat un pic. Sala era plină, Vasile Șeicaru cânta în neștire „Antiprimvara”, cântec devenit celebru și lansat chiar atunci! Lipsiți de locuri, ne-am așezat lângă scenă, la câțiva metri de locul unde Păunescu era așezat pe un scaun special, spațios, din motive de gabarit. Bardul ne-a zărit și nu-și putea lua ochii de la noi, asta și pentru că toți patru eram aproape însemnați! Eu aveam un păr lung, circa 30 cm, și mustățile răsucite, ca ale lui Avram Iancu.

de bice!” Evident că ne-am prăpădit de răs, amicu’ era în pasa lui cu jocuri de cuvinte.

După ce ne-a învăluit „Alma Venus” și ne-a ocolit „Lancea lui Horea”, Păunescu ne-a recitat un cântec pentru Ștefan cel Mare, a luat o pauză, după ce a comandat în numele nostru, al spectatorilor, și ceva borhot pentru Marele Cărmaci. Apoi a venit momentul care era să ne facă ziua un fiasco, o tragedie, chiar!

Păunescu a mântuit pauza, circa 30 de minute, a revenit pe scenă, a scos niște hârtii și a tras cu ochiul spre noi și parcă părea liniștit că ne regăsește la locul nostru. A început să recite din poemul devenit celebru – „Întoarcerea țaranului român”. Poetul citea două versuri apoi se oprea, ca să le cânte Hrușcă, și tot așa, până la strofa numărul patru!

„Te-așteaptă brazda s-o-nflorești/ si grajdul să-l îndeși cu vite/ și vechi colinde românești/te muștră, parcă părăsite...!”

Când a auzit versul al doilea, Titus Maxus a ridicat mâna și a strigat la Păunescu: „Un moment, maestre, un moment!” Bardul i-a făcut semn lui Hrușcă să dea mai moale și l-a întrebat pe Titus: „Ce e dragă, nu ți-e bine?” Amicul îi răspunde: „Cu tot respectul, maestre, da’ ce, grajdul bietului țaran este „Guernica” lu’ Picasso, să îndese în el boi, cai și alte rumeștoare? Și, apoi, vă întreb de unde să ia atelajele astea, că i le-a luat colectivul?” Păunescu s-a frecat la un ochi, a încercat să bâiguie ceva, dar gușa i se mișca de ziceai că e Dragon de Comodo! Pe noi ne-a pufnit râsul, chiar ne „prăpădeam” de răs!!!

În preajma scenei, ca de altfel, în întreaga Sală, erau milițieni și soldați de la trupele de Securitate. Păunescu i-a zis unui milițian: „Ce te uiți așa, ca boul, ia-i pe golani ăștia și să nu-i mai vad!” Milițianul, om în etate, un plutonier major, aflat în pragul pensiei, vine la noi cu doi soldați și ne somează să-l urmărim. În timp ce ieșeam din Sală, Titus i-a zis lui Păunescu: „Mă, maestre, nu e frumos ce faci, duhu’ lui Iancu te va judeca!” Nu știu dacă Păunescu a mai auzit replica asta, că era larmă mare. Ieșiți din Sală, milițianul ne zice: „Tu-l în Cristoși pe mă-sa, mă face asta, pe mine, bou??? ! Băieți, duceți-vă acasă, da’ mai întâi să vă tai o chitanță, pentru o amendă de 400 de lei, că poate mă întreabă nebunu’ cum v-am pedepsit, aveți bani?” Amicul Marin, cel cu părul alb și voce gravă, spune că e mult, că mai bine să ne taie pentru 200 de lei și că îi dăm și lui o sută, să aibă pentru o seară la restaurant. Plutonierului i se pare rezonabilă propunerea și o punem în practică. Mai stăm acolo, lângă Sala Sporturilor, câteva minute, să hotărâm încotro o luăm, să ne salvăm ziua! Marin ne invită la ele acasă, ședea aproape, să gustăm un vin țărănesc, ușor acrișor dar înmiresmat și în cantitate rezonabilă, adică un bidon de 5 litri! Nu facem 10 metri că ne trezim strigați de plutonier. Ne oprim, acesta vine la noi și ne spune: „Mă, băieți, mă, tată, e groasă, Păunescu a zis să vă duc înapoi, în Sală.” Intrăm în Sală, timorați. Păunescu ne vede și ne face semn să urcăm pe scenă. Urcăm. Ne ia și ne duce undeva, în culise, unde am văzut pentru prima dată aparatură profesionistă pentru concert. Cineva aduce scaune pentru noi și un fotoliu pentru Bard. Ne așezăm și bardul începe

să ne descoase – cine suntem, unde lucrăm, ce pasiuni avem. Pe mine mă recunoaște brusc – în 1982 îi dusesem un memoriu făcut de un inginer bătrân, legat de niște case vechi, vestigii arhitectonice și zvonurile despre demolarea ei. Dar, asta-i altă poveste și s-a terminat, din păcate, destul de prost pentru bietul bătrân și chiar pentru mine.

Auzind că toți ne ocupăm cu literatura (toți i-am spus, fără să ne vorbim, că scriem doar proză, nu care cumva să-i treacă Megapoetului prin gând să ne pună să recităm acolo, spre marea noastră rușine, că ne durea pe toți în bască de PCR!!!, Păunescu a discutat mult cu noi, ne-a întrebat câte în lună și în stele. La un moment dat, sobrul Marin se uită hâtru în ochii bardului (care erau de un albastru mefistofelic) și-i zice: „Maestre, noi am mai sta, dar nu avem rezistența Dumitale. Așa că propun să ne dați banii pe care i-am dat ca amendă și, evident, chiar și o sumă cumsecade, pentru deranj!” Poetul amuțește, îl privește cu maximă uimire pe amicul nostru, gușa iar i se mișca aidoma reptilei de Comodo! Într-un târziu zice: „Așa tupeu nu am întâlnit în toată viața mea! Adică voi îmi perturbați spectacolul și pentru asta să vă mai și plătesc?! Mă, uite, până la urmă îmi place, aveți curaj cu caru’, vă dau banii de care ziceți!” A scos portofelul, a băgat două degete în el și a extras o tuflă de hârtii de-o sută de lei. Banii i-a primit Marin, deh, avea părul alb și chiar era cel mai în vârstă. Mulțumim, salutăm politicoși, apoi coborâm de pe scenă.

Titus întoarce capul peste umăr și-l mai privește lung pe poet. Acesta-l vede și-l întreabă: „Ce mai vreți? V-am despăgubit, n-oi fi vrând să vă pup și în fund...” Titus îi dă un răspuns de-am crezut că nu vom mai vedea lumina zilei: „Acu’, de, Maestre, dacă s-ar putea...” Păunescu a dus palma la ureche, semn că nu a înțeles ce a spus amicul nostru, care a dres-o, zicând cât putea de tare: „Sănătate, Maestre, să mai vii pe la noi!” Maestrul a încuviințat din cap. În drum spre apartamentul lui Marin, spre vînuțul cel acrișor și înmiresmat, acesta a numărat banii – erau 2000 de lei!!!

Am hotărât să-i facem fond special pentru băutură!

La Marin am consumat cei cinci litri de vin și încă un litru de tescovină, destul de vânoasă, că avea cam la 36 de grade! Ne-am văzut a doua zi, pe seară, osteniți, dar dornici să scoatem cuiul cu încă un cui, prilej cu care aflăm că, după plecarea noastră, Marin, prea - bine dispus fiind, a avut revelația unui mare noroc, așa că s-a dus la hotelul Muntenia și a pierdut la jocuri mecanice toți banii primiți de la bardul care îndesa rumeștoare în grajdurile patriotice!

(Peste ani, în seara zilei de 22 iunie 1998, când echipa de fotbal a României a bătut echipa Angliei cu 2-1, eram cu poetul Mircea Bârsilă pe stradă, să vedem spectacolul străzii, de după victorie! Primarul Pendiuc ne vede și ne invită în primărie, să-i ținem companie Bardului, care se întorcea de la un jubileu al F.C. Universitatea Craiova. Bârsilă îi cere voie să-i alcătuiască o antologie selectivă de autor, au loc discuții, etc. La un moment dat mă întreabă: „Diavolul acela mic, ăla cu Guernica, ce mai face, ce s-a ales de capu’ lui?!”)



Cu Titus Maxus, în 1983.

Amicul Marin Tudor, cu față de efigie romană, prozator cum rar sunt azi, dar care s-a pierdut în meandrele vieții, atrăgea iute atenția cu părul aproape tot alb, deși atunci avea doar 31 de ani. Un alt prieten, prâslea grupului, eseistul Titus Maxus (Noica îi dăduse acest pseudonim) semăna cu Rimbaud, cel din celebrul portret. Al patrulea spectator inedit, amicul Alex Duran, prozator de extracție borgesiană, dispărut prematur acum 13 ani, era înalt, masiv, cu ochi scânteietori. El privea comedia siderat și înspăimântat în același timp, cu ochii cât cepele! Energia colectivă îl capturase. „Băi, ne zicea, este de neimaginat, mă furnică, mă mănâncă, îmi vine să vă iau la palme, vreau să apăr Ardealu’, aduceți-mi niște bozgori să-i fac arșice și curele

Cronica literară

Poezie de dragoste cu apendice samizdat

Nu știu dacă lui Virgil Diaconu i-a alcătuit cineva astrograma, dar, după o perioadă destul de lungă, la mijlocul vieții, de degingoladă existențială, cum poate observa și un neofit întrale astrologiei, se pare că, în conjuncție favorabilă cu evoluția planetelor, datele personale îi devin, în partea a doua a vieții, cu totul benefice, deschizându-i cărări sigure spre împlinirea unui frumos destin scriitoricesc. Cert este că, în preajma vârstei bărbătești de 65 de ani, pe care o va împlini în acest an, doar peste câteva luni, Virgil Diaconu se numără printre cărturarii de atitudine ai acestei țări, care contează, scoate o elegantă revistă de literatură, cu fiecare număr mai bună, și, nu în ultimul rând, scrie cu entuziasm tineresc și cu bun meșteșug o poezie tot mai des și cu tot mai mare interes comentată. Cu vârsta, prin nimic, dar absolut prin nimic, frondeurul bineștiut n-a dat un pas înapoi în a-și exprima fără menajamente și în mod răspicat părerea cu privire la atâtea derapaje ori aspecte neplăcute ale vieții scriitoricești și sociale. Soldat neînregimentat, Virgil Diaconu e un franc-tiroir care luptă fără odihnă la ora de față mai ales împotriva “șobolanilor reciclați”, rămânând pe acest palier, în continuare, precum în vremea revistelor de samizdat pe care le-a strecurat pe piață cu curaj, “un adevărat poet al țării cu gura închisă”.

După antologia *Mahalaua ingerilor*, (“Opera omnia”, Ed. *Tipo Moldova* 2011), cu volumul *Prințesa cu fluture* (Ed. *Limes*, 2012), Virgil Diaconu ajunge la a 12-a carte de poezie. Un vârf îndiscutabil al creației sale, ajunsă nu numai la o deplină maturitate, dar și la o formă de rafinament care trădează, fără doar și poate, o rasată consistență a fondului. Aș cita din capul locului în întregime, atât pentru excelența valențelor piesei ca realizare artistică cât și ca expresie a unui realism magic de factură extrem de personală (altminteri, cu totul nou !) poezia *Tatăl meu*, una dintre poemele cele mai reușite și mai frumoase pe care le-am citit acum mai în urmă. “În ultima vreme, tatăl meu se întorsese la cele sfinte./Biblia se mutase din raft pe masa de lucru,/în mâinile lui *Cartea Psalmilor* (s.a.) se deschidea singură./tatăl meu se întâlnea cu Domnul în camera lui./În fiecare zi, cu Domnul, în camera lui./ În ultima vreme, tatăl meu se împărțea/între biserica de acasă și bisericile orașului./Biserici care, de la o vreme, îl învățaseră pe de rost./Aici își petrecea el o parte din zi,/între Maica Domnului și Domnul./Uneori, la plecarea, câte un sfânt cobora din icoane/ și îl însoțea, nevăzut, pe stradă. Știu asta/pentru că tatăl meu vorbea tot timpul cu câte cineva,/deși nu era nimeni în preajmă./ El alerga prin oraș ca să răspândească Cuvântul Domnului./Pentru cine avea timp să-l asculte și pentru cine nu avea./ Buzunarele lui erau întotdeauna pline cu rugăciuni,/pe care le împărțea trecătorilor la întâmplare./ - *Asta e pentru viața lungă*, spunea, *asta pentru copii./Iar asta pentru salvarea sufletului înecat în păcate !* (s.a.)// În ultima vreme, tatăl meu își rânduse/ toate cele de trebuință plecării. Costumul cel negru și cămașa/cravata și pantofii cei buni./ Poate că așa trebuia să arate la întâlnirea cu Domnul,/îmi spuneam, în timp ce îl îmbrăcam la lumina lumânărilor/și a dimineții înecate în ceață./ Atunci, în ziua întunericii, eram trei:/Eu, trupul său împietrit și Domnul./și Domnul care venise să își ia sufletul înapoi./Ascuns în lumina rece a lumânărilor/să își ia sufletul înapoi./ Firește, eu nu am înțeles niciodată/de ce are Domnul nevoie de sufletele noastre./De ce ne strânge El sufletele în împărăția Sa,/încă de la începuturi./Iată de ce va trebui să fiu cât se poate de atent:/ ca mâine vine Domnul și îmi cere sufletul?//Deși cel mai bine ar fi să se ferească din calea mea,/îmi spuneam, în timp ce îl îmbrăcam pe tatăl meu/în lumina rece a lumânărilor/și a dimineții înecate în ceață./Să se

ferască!”. Dincolo de linia pură realist-magică a “afabulației” care exhibă un exercițiu poesc de mare clasă, între venerația și ironia sentențioasă a regiei discursului, cititorul trăiește înflorat, alături de poet, atât descoperirea dramatică a conștiinței morții (și, mai ales, a realității ei palpabile) cât și revolta abia strunită împotriva absurdului acestui funest adevăr... Fără dezvoltări consistente – deocamdată -, ecouri, în prelungire, ale unei atare, mai noi, maniere poetice la Virgil Diaconu se pot întrevedea în volumul de față în piese precum *O risipire sunt!* și *Cenușă* (“Eu sunt pământul în care s-au îngropat privirile tatălui./ Ale tatălui, care în ultima vreme nu mai știa cine sunt”).

Dacă punem în paranteze componenta de revoltă socială împotriva “mistreților puterii” și a tuturor “cărțițelor întunericii” - așa cum am mai spus-o și altă dată -, poezia lui Virgil Diaconu pare un amplu și nesfârșit poem romantic de dragoste, o perpetuă stare de beatitudine a amintirilor și visului unui Paradis pierdut. Prezența marcată peste tot a cireșului înflorit sau plin de luminoase fructe roșii (simbol, deopotrivă, al frumuseții primordiale, dar și al frumuseții existenței terestre), a fluturelui (în care psihologii se întrec să vadă un semn al renașterii) sau a gureșelor și neliniștitelor vrăbii sunt la poetul nostru elemente ale miracolului grădinii Raiului și ale permanenței copilăriei. „În ceea ce mă privește,/pentru că uneori chiar mă privește cineva,/eu cred că mă sincronizez mai degrabă/cu aburii dimineții și cîrripitul vrăbiilor;/cu cireșele din *grădina copilăriei* (s.n.)/(...)// De fapt, atunci când mă atingi eu sunt vrăbiile./Sunt cireșele din grădina copilăriei”. Grădina candorii și a inocenței neatinsse trebuie să fie pentru Virgil Diaconu imaginea Cosmosului, dar și a cunoașterii superioare și a lui Dumnezeu însuși, probabil, după cum atrăgea atenția undeva Sfântul Ioan al Crucii. Ea întreține pentru el, în chip paradoxal, atât sentimentul apartenenței la un regn pământean bezmetic, cât și senzația participării la marea mister de dincolo de marginea velumului fenomenal. Din chingile “orașului de fier” care scufundă aproape totul în beznă, de pildă, cu forța de înrăurire a unei entități spirituale atemporale, poetul își îndeamnă iubita, într-un text de superbe decantări expresive, să-l urmeze în podgorii și în cer, până acolo de unde nu se va mai ști cărui regn îi aparține cu adevărat. “Bună dimineața,/dragostea mea cu unghiile albastre!//Hai să fugim în podgorii!/hai să fugim în cer!// Copilăria ta mă ia de mână./ Uite strugurii! – Sunt ei mai gustoși decât strugurii tăi?/Uite verdele ierburilor! – Se va întrece el cu ochii tăi?// Copilăria ta aleargă/printre tulpinele înalte de floarea sorelui./ În curând nu voi mai ști care dintre ele ești,/dragostea mea cu unghiile albastre!”.

Figura centrală a imaginarului poetic al lui Virgil Diaconu în volumul pe care îl comentăm este “prințesa” (*Prințesa cu fluture*), un dincolo psihologic sau chiar un mit la scară redusă cum ar spune Gaston Bachelard: „uneori îmi pare că secolul meu este Apocalipsa adusă la zi./Apocalipsa această Facere cu beregata tăiată./Atâta doar că cireșul nu mă lasă să-mi pierd mințile/ și mă trage de mânecă atunci când trec pe lângă el/și mă fac că nu l-am văzut. Și îmi pune cireșe la urechi!// Cât despre prințesa, ce să spun?/ Ea îmi umple ziua cu freamătul ei, cu văzduhul./ Ea este un psalm scris chiar de mâna *Lui* (s.n.)// Un psalm în care pot să văd începutul lumii/și lumina dintâi”. Consistența ei de lut strunjit de mâna Creatorului peste care mai apoi tot El a suflat aburul vieții este și partea de învățătură, obiectul reflecției privilegiate și, până la urmă, cartea pe care poetul nostru o descoperă și o scrie mai întâi. „Ea se scrie în mine petală cu petală./ Șoaptă cu șoaptă./ de când am început să culeg petalele atingerii tale,/cartea de dragoste pe

care o amân de atâta vreme/se scrie singură”. Fără discuție, printr-o evidentă simbolistică a exemplarității contradictorii, *prințesa cu fluture* (în *Dicționarul de simboluri*, J. Chevalier și A. Gheerbrant subliniază în privința fluturelui mai ales “instabilitatea”), *prințesa* este în primul rând un vehicol al visului, însă, în ciuda neînțeleșelor rătăcirii specific feminine (vezi la pagina 29, în piesa *Lecturi publice*, stigmatul “vânătaii proaspete de pe gât”), nu mai puțin, precum în basmele noastre populare, și o idealizare a tinereții fără bătrânețe și a vieții fără de moarte. Un vis al omului dintotdeauna și de oriunde! Iată, de altminteri, plin de gingășii, crudități, penibil, dar și ironie, mesajul ultimativ transmis alesei-plantă-carnivoră, probabil după consumarea unui asemenea episod, biblic și el, de altminteri: “Cuvintele pe care ți le-am trimis nu te-au atins./ Unii mi-au spus că s-au risipit în văzduh,/alții că s-au izbit de tine ca de un zid./ Nici trandafirii pe care i-am furat/ din grădina zmeului pentru tine/ nu ți-au deschis brațele./ și cu toate astea inima mea/încă mai fuge noaptea de acasă să te întâmpine./Ea știe că va dărâma cu bătaile ei/zidul ridicat între noi./ Așa că nu mai trage speranță/ că vei scăpa și în noaptea aceasta./ În noaptea aceasta te voi deschide!// Împelițato!”. Sigur, Virgil Diaconu este un poet al secolului său și “setea de cultură carnivora”, vorba lui, nu are cum să nu-l excedeze la un moment dat, nefiind domnia sa, har Domnului! chiar bărbatul care să-și cucerească femeia iubită, precum cavalerii provensali din fantasmagoricul secol al XII-lea (!!!), prin cântări trubadurești cu acompaniament de chitară. Virgil Diaconu scrie în spiritul “neserios” al timpului său chiar o poezie ocazională, cu “personaje” și întâmplări recognoscibile (vezi cele două piese dedicate, *à rebours*, Luizei), texte, din păcate, în pofida titlurilor înadins submise, destul de modeste. Cu o estompă mai severă sau, mai bine, cu o radieră bună, poetul ar fi putut ușor evita asemenea scăderi, să le zicem, de umoare. Amănuntul, mai degrabă futil, nu ajunge să diminueze însă valoarea de multe carate a poeziei de dragoste scrisă la această oră de Virgil Diaconu. Un poet ale cărui percepții exterioare și viziuni lăuntrice au căpătat în ultimul deceniu expresia unei amprente de mare distincție și netăgăduit rafinament.

Voi încheia aceste considerații despre ultima plachetă de versuri a lui Virgil Diaconu, cu câteva cuvinte referitoare la secțiunea *Schimnic* (*Cartea a III-a*) cu care se și încheie volumul *Prințesa cu fluture*. Nu îmi voi permite să judec aici nici potențiala ei valoare, eventual, “subversivă” în epocă și nici valențele ei estetice câte vor fi existând. Date fiind tirajele aproape confidențiale ale cărților la ora de față, mă voi rezuma a semnala cititorului doar fenomenul ca atare, scos din păcate la iveală, după evenimentele din '89, cu o întârziere de mai bine de douăzeci de ani. Din nota însoțitoare a autorului: “SCHIMNIC – o carte samizdat”, acest, mai curând *apendice*, sau anexă, cum vrem să-i zicem, a *Prințesei cu fluture* vine să contrazică flagrant părerile unora, anume că România n-a cunoscut un atare gen de literatură. „SCHIMNIC, scrie astăzi Virgil Diaconu, este cartea pe care am «tipărit-o» la mașina de scris Erika, într-un singur exemplar, în anul 1981. Legată în fascicule și cartonată de mine (format A5, 146 de pagini), ea intercalează și poeme scrise de mână, pe care prezenta ediție nu le-a preluat. Pentru ilustrația abstractă în guașă semnează pictorul Gh. Dobrică.

Ca și revista literară samizdat *RA*, tipărită la aceeași mașină de scris (cinci numere, în anii 1981 și 1982), *SCHIMNIC* circula doar printre prieteni, din mână în mână, ca manifestele. O carte destinată prietenilor și potolirii energiilor mele ignorate de tiparnițele realist-socialiste ale timpului”.



Dacă punem în paranteze componenta de revoltă socială împotriva “mistreților puterii” și a tuturor “cărțițelor întunericii”..., poezia lui Virgil Diaconu pare un amplu și nesfârșit poem romantic de dragoste, o perpetuă stare de beatitudine a amintirilor și visului unui Paradis pierdut. Prezența marcată peste tot a cireșului înflorit..., a fluturelui... sau a gureșelor și neliniștitelor vrăbii sunt la poetul nostru elemente ale miracolului grădinii Raiului și ale permanenței copilăriei.



Virgil Diaconu,
Prințesa cu fluture,
Editura Limes, 2012

Mariana Șenilă-Vasilu



Mic tratat despre ipocrizie (II)

“La origine, erotismul este sex; fiind o creație și având funcții în societate, este cultură”.

Octavio Paz

În “Fiziologia dragostei”, Remy de Gourmont nu a lămurit până la capăt comportamentul sexual uman diferit de al celorlalte viețuitoare; de ce din necesitate biologică de perpetuare a speciei reglată ritmic a ajuns un joc haotic al cărui scop este înainte de toate plăcerea; de ce îmboldit de libido, insul, oricât de educat și civilizată, caută cu orice preț să-și satisfacă instinctul genezic.

Înainte de a cerceta motivul care a generat un astfel de comportament, să revenim la Scrierile Sfinte, mai exact la Cartea Facerii, capitolele 3 și 4, unde sunt povestite căderea în păcat și alungarea din rai. Momită de șarpe, Eva a mușcat din măr, după care l-a împins în păcat și pe năntângul de Adam.

Doamne-Doamne, care se plimba prin rai în răcoarea serii, descoperă că Adam și Eva au mușcat din măr, aruncă asupra lor blestemul și îi alungă din Eden, punând în același timp heruvimi cu săbii de foc care să taie drumul spre pomul cunoașterii. De cine mai ferea Sfântulețul pomul cu pricina n-am prea înțeles, că alți oameni în rai nu mai erau.

Ajunși pe pământ, după ce s-au săturat de bocit după paradisul pierdut, Adam și Eva și-au zis să se “cunoască” în sens biblic. Și din “cunoscut” în “cunoscut” i-au zămislit pe Cain și Abel. Și când a crescut, Abel s-a făcut păstor, iar Cain, urmând pilda părintească, lucrător al pământului. Și în timp ce Abel păștea mioarele cântând din frunza de smochin, Cain, ca tot prostul, da cu hârlețul de i-o luau la vale apele pe șira spinării. Gândind cei doi frați să se puie bine cu ocârmuirea cerească, că, deh, nu se știe când dai de o belea din care numai Cel-de-Sus te mai poate scoate, și-au zis să

aducă jertfe. Și a pus Cain de un borș cu ștevie, la care a adăugat niscaiva poame, iar Abel a luat gățul câtorva miei grași și i-a trântit la frigare. Miroazna de friptane a gădilat într-un mod plăcut nările divine, dar aburul de borș nici că a fost luat în seamă. Și l-a lăudat și binecuvântat Doamne-Doamne pe Abel, iar pe Cain l-a boscorodit ținându-i o predică despre... facerea de bine. Și tare s-a mai bucurat Abel, dară lui Cain, acrit de atât post cu lobodă și dragavei, dojana cerească i-a venit de-a curmezișul. Și cum cu Cel-de-Sus nu se putea pune, i-a ars lui Abel una cu săpăliga în moalele capului, așa pe chestie de concurență neloyală, de a rămas acela lat pe miriște. Și văzând acestea, rău s-a mâniat Doamne-Doamne pe Cain și cu blestem greu l-a legat, nu doar pe el, ci și pe urmașii săi de șapte ori șapte generații să plătească pentru păcat. Și l-a alungat Sfântulețul pe Cain la răsărit de Eden, în țara Nod. Și acolo a înnodat-o Cain cu o femeie care i-a zămislit pe Enoh, „iar lui Enoh i s-a născut Irad; lui Irad i s-a născut Maleleil; lui Maleleil i s-a născut Matusal, iar acestuia Lemeh” (Facerea

4; 17). Și uite așa, toți descindem din Cain. O singură nedumerire am: de unde a apărut femeia pe care Cain a “cunoscut-o” în țara Nod, că pe vremea aceea singura miss de pe Terra era Eva? Trebuie că tărășenia asta va fi făcând parte din acele pasaje sărite de cei care au scris Cartea Sfântă despre care vorbește cârtitorul Leo Taxil. Dar să lăsăm povestea asta în seama Domnului, care pe toate le știe și ceva încă pe deasupra, și să revenim la oile noastre, adicătelea să aflăm cum au luat-o razna cu “cunoscutul” cei din stirpea lui Cain. Că scrie în Biblie: “Iar după aceea au început a se înmulți oamenii pe pământ și li s-au născut fiice”. De fii nu pomenește Sfânta Scriptură nimic, dar mai de vale pomenește ceva de “fiii lui Dumnezeu”. Adicătelea cum vine asta, că n-am priceput: fiicele erau ale oamenilor, iar partea bărbătească a lui Doamne-Doamne? Discriminare! Dar s-o lăsăm baltă și pe asta. “Fiii lui Dumnezeu văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase și-au ales dintre ele soții, care pe cine a voit” (...) “În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriașii” - ăștia de unde au mai apărut? - “mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor și acestea începuseră a naște fii” (Facerea 6; 1-4). Iritat peste poate de răutățile oamenilor, dar supărat și pe chestia cu cunoscutul, Sfântulețului i s-a făcut lehamite: “I-a părut rău și S-a căit Dumnezeu că a făcut om pe pământ” (Facerea 6; 6). Urmarea se știe: a dat Cel-de-Sus cod roșu de ploii și inundații de a înecat pământul. Și a fost așa.

Ce ocolește Biblia, iar noi știm bine, e faptul că de la incidentul cu săpăliga, când Cain și-a ucis fratele, oamenii au început să se mănânce între ei precum lupii. Azi carne crudă, mâine la frigare, poimâine la cazan, fiecare ce apuca. Dintre toate delicatesele umane însă, preferat era creierul. Cu hipofiză cu tot, adicătelea cu boțul acela de neuroni responsabil cu secrețiile hormonale. Și pe măsură ce se îmbuibau cu creier cu hipofiză cu tot, chestia cu “cunoscutul” a luat-o razna de tot de ajunsese pitecantropii și neanderthalienii să alerge mai mult după fufele preistorice decât după vânat. Flămând, epuizat de atâta “cunoaștere”, homo erectus a dat colțul și a ieșit din istorie de au rămas pe Terra doar băieții deștepti, homo sapiens, dar în materie de “cunoscut” n-au rămas niciăștia de căruță. Și uite-așa am ajuns la șapte miliarde de locuitori pe pământ.

Lui Remy de Gourmont i-a scăpat legătura dintre “cunoscut” și consumul de creier crud, la capac ori pané cu hipofiză cu tot, și neînțeleasă ar fi rămas de n-ar fi descoperit-o întâmplător, prin anii 1960-’70 medicul austriac Oberth Kiss. Plictisit de rutina de laborator, doctorului i-a venit năstrușnica idee de a injecta șoarecii pentru experiențe cu extract de hipofiză. Zis și făcut. În așteptarea efectului, s-a sucit și s-a învărtit el printre cristalizoare și eprubete și când s-a întors, ce să vadă, șoarecii lui se pusese frenetic pe “cunoscut”, nu mai mâncau, nu mai beau, ci doar “cunoșteau” șoricuțele. Până la urmă, storși de vlagă de atâta “cunoaștere” se întorceau cu burta-n sus și fericiți dădeau ortul popii. Evrika! Motivul hipersexualității la oameni, ca și la șoarecii în cauză, a conchis doftorul austriac, era consumul de hipofiză. CANIBALISMUL, adică.

Dură lovitură descoperirea lui Oberth Kiss pentru persoanele delicate, pentru cei care îmbrăcau pudic, în culori pastel, amorul. Dar încă și mai grea pentru ipocriții moralști: cum să recunoască ei că amorul fizic la oameni e urmarea unui lanț de crime, când înșii se mâncau între ei? După chestia cu păcatul originar, acu’ una și mai boacăna, cică de vină ar fi străbunii canibali. Oroare peste rușinea păcatului originar, asta era chiar prea de tot. Degeaba s-au revoltat însă “deliciații” și ipocriții: vâlul de fățarnicie bigotă cu care acoperise biserica sexualitatea, ca

și falsa morală care ambalase până atunci adevărul în straturi groase de minciuni au căzut definitiv din cauza descoperirii medicului austriac. Suntem oameni și nimic din ce e omenesc nu ne e străin, libertatea noastră e una singură, cea de a putea alege.

Persoanele fără educație și habotnicii încurcă erotismul cu pornografia și orice conotație erotică cu sexul în sens descalificant atunci când în realitate lucrurile stau cu totul altfel. La mijloc de bun și rău, erotismul împacă contrariile dând trupului ce e al trupului și sufletului ce-i al sufletului. Altfel spus, erotismul e forma cultă a sexualității în jurul căruia este construită întreaga societate umană. Dacă, prin absurd, s-ar elimina erotismul din viață, din relațiile sociale, din literatură și artă, omenirii nu i-ar rămâne decât să mestece nisip și să bea leșie. Cei care au avut nefericirea să trăiască în regimurile totalitare comuniste, obtuze și intolerante față de orice manifestare de erotism, în care condiția femeii nu era prea departe de cea a vitei de montă, cunosc prea bine gustul ăstui amestec.

În comunism, individualitatea pe care o presupune dragostea e călcată în picioare, dizolvată în ideologie și supusă controlului statului. “Politica”, scria Octavio Paz, “este marele dușman al dragostei”. Da, dar în același timp al culturii, literaturii și artei, pentru că libertățile artistice au mers mână în mână cu cele ale trupului.

Democrația s-a născut la Atena și tot Atena a dat cele mai mari valori artistice, nu numai ale antichității, ci universale. Trupul și mintea erau cultivate în mod egal, iar acest lucru se reflectă în artă. Frumusețea trupului la Atena putea ține loc chiar de argument juridic, așa cum s-a întâmplat în procesul intentat modelului praxitelian, celebra curtezană Phrine. Acuzată de împietate, în loc de orice alt argument întru apărarea ei, avocatul ei, Hiperide, i-a smuls chitonul lăsând-o goală în fața celor care o judecau. “Poate fi vinovată o astfel de frumusețe?”, a întreat Hiperide. Argumentul erotic a funcționat, el a fost mai puternic decât uscăciunea morală a celor care o târăseră în proces. Până la urmă, învingătoare a ieșit frumusețea, triumfător erotismul și câștigătoare arta. Afroditele praxiteliene realizate după modelul lui Phrine aflate în muzee atrag magnetic privirile vizitatorilor, însă e lesne de închipuit ce s-ar fi întâmplat dacă areopagul care o judeca ar fi avut câștig de cauză. În comunism, Afrodita în persoană ar fi înfundat pușcări într-un astfel de proces. Diferența dintre cele două situații ține de modul de gândire diferit: liber, cu respect față de valorile umane și artistice, în adevărata democrație; tâlamb, insensibil și intolerant, fără niciun respect față de om și artă în regimul totalitar, unde nici frumusețea, nici logica, nici valoarea și nici adevărul nu aveau câștig de cauză. În societatea totalitară erotismul era privit ca pe vremea Inchiziției, iar literatura și arta care ar fi îndrăznit să abordeze acest subiect erau apriori condamnate. Cea mai potrivită etichetă pusă unei atare societăți a dat-o tot Octavio Paz: “Conformism moral și estetic, abjecție spirituală”.

În totalitarismul comunist cuvintele „sex” sau „erotism” erau prohibite în literatură. Despre artele plastice, nici nu putea fi vorba. Dacă e să ne luăm după scrierile timpului, totul era doar muncă, eroism, patriotism înflăcărat și ideologie. Noaptea nunții, în viziunea comunistă sovietică, tinerii și-o petreceau, probabil, discutând până în zori scrierile lui Marx, Lenin și Stalin... Pățania scriitorului mexican Carlos Fuentes arată absurdul unui astfel de mod de a gândi. În plină perioadă a dezghețului hrușciovist, lui Carlos Fuentes i-a fost tradus în limba rusă romanul „Moartea lui Artemio Cruz”. Invitat la Moscova



În comunism, individualitatea pe care o presupune dragostea e călcată în picioare, dizolvată în ideologie și supusă controlului statului.

arte

la lansarea romanului, scriitorul a rămas perplex la vederea lui în versiunea sovietică: din cele 400 de pagini, câte avea originalul, nu mai rămăseseră decât 200. Intrigat, l-a întrebat pe politrucul cultural care îl însoțea de ce din roman rămăsese doar jumătate. „Pentru că noi am tăiat cealaltă jumătate”, a răspuns acesta. „Cum ați putut face așa ceva?”, s-a mirat Fuentes. Sigur pe sine, politrucul a adăugat: „Am făcut-o în interesul dumneavoastră. Noi știm care sunt gusturile cititorilor sovietici. Ei nu apreciază nici discuțiile politice și nici scenele erotice. E tocmai ceea ce am eliminat în versiunea noastră”. La care, Carlos Fuentes a spus: „Ei bine, vă admir că ați mai găsit totuși 200 de pagini de tradus, pentru că în cartea asta nu-i vorba decât despre politică și sex”. Ce e straniu și de neînțeles e faptul că după prăbușirea regimului comunist în estul Europei, modul ăsta schilod de a gândi și reacționa mai persistă în fostele țări comuniste, inclusiv în România anulul 2013.

Eseul de față a ales doar una din multiplele fațete ale ipocriziei, cea care privește sexualitatea și erotismul ca fiind și cea mai veche și general răspândită. În realitate, fățărnicia e atotcuprinzătoare în relațiile interumane, iar minciuna, invidia și răutatea o însoțesc permanent. Barem în politică, ipocrizia a devenit cutumă comportamentală practic oficializată chiar dacă nu se recunoaște acest lucru. Adevărata morală e însă doar cea în care numai Dumnezeu și propria conștiință sunt judecători, restul e încropeală de legi care se modifică în funcție de circumstanțe; ce era valabil ieri nu mai e valabil azi și încă și mai puțin va fi mâine. Esența moralei cuprinsă în cele zece porunci rămâne, în schimb, permanent valabilă și dacă lumea s-ar conduce după ele, omenirea n-ar mai avea nevoie de coduri de legi și nici de tribunale. Cât de imperfecte sunt legile omenesti se poate vedea din faptul că în baza aceluiași articol din Codul Penal poate fi condamnat un nevinovat și poate fi scăpat de pedeapsă un nemernic. Singura care deține adevărul e conștiința și deasupra ei, Dumnezeu, alte instanțe morale nu există.

Ipocrizia cu privire la sexualitate și erotism, până unde? Încă nu se știe și mai va până omenirea să fie lecuită de boala asta care, invocând morala e mai imorală decât toate păcatele omenesti căci minte și batjocorește adevărul, spurcă gândirea și pune hăț libertății individuale. Goliciunea trupească a nudiștilor, permanent motiv de scandal pentru ipocriți, e în realitate un dat natural - Sfântulețul ne-a modelat golași și așa am venit pe lume. Nudismul nu înseamnă automat încălcarea moralei cum cred ei, după cum fustoaiele până-n pământ n-au împiedat niciodată încălcarea „moralei”, totul depinde de decența sau indecența în gândire a fiecăruia. Trist e însă faptul că ipocrizia, după ce că e născătoare de absurdități, ajunge să contamineze uneori în masă asemenea epidemiilor.

Anticul Pompei, descoperit la mijlocul secolului al XVIII-lea, atrage magnetic vizitatori din întreaga lume. Printre splendorile aduse la lumină se află mirifica frescă din Casa misterelor cunoscută sub denumirea de „Nunțile aldobrandine”. Sumum de calități artistice, fresca uimește prin amploarea compoziției, splendoarea culorii și fluența desenului. Nu-i singura frescă descoperită la Pompei, există încă multe altele, dar în mod cert e cea mai frumoasă. Paradoxal însă, vizitatorii nu se prea înghesuie să vadă această capodoperă - acum doi ani, când am ajuns la Pompei doar două persoane am vizitat Casa misterelor: două! - ci se bulucesc avizi să vadă scenele „deochete” de pe pereții fostelor bordeluri. Care, nici acelea nu-s lipsite de calități artistice așa cum am constatat. Proștii își dădeau coate, chicoteau și rânjeau; persoanele culte și educate, în schimb, priveau, nu făceau comentarii de niciun fel și treceau mai departe. Mi-am amintit atunci de pățania soților Macovei care prin anii 1960 au vizitat situl arheologic. Pe atunci, accesul la frescele erotice era prohibit doamnelor, privilegiul de a le vedea fiind

exclusiv masculin. Așa că, în timp ce ex-ministrul Culturii, Pompiliu Macovei se desfăta cu vederea scenelor de pedagogie erotică pictate, soția lui, cunoscuta graficiană Ligia Macovei, a trebuit să-l aștepte afară. Situația era absurdă, mai întâi că artistă fiind, Ligia Macovei știa prea bine cum arată un trup bărbătesc fără cravată, iar ca femeie, amorul nu mai era pentru ea un secret. A mai trebuit să curgă ceva apă pe Tibru până să fie ridicată interdicția, dar deși sexualitatea este răspândită cu excesivă generozitate prin canalele de televiziune, tot se mai găesc nerozi cărora să li se scurgă ochii la vederea picturilor în cauză și să rânjească tâmpeste. Educația, bat-o vina!

O vorbă înțeleaptă spune să nu te duci la biserica altuia cu Biblia/legea ta. Englezii, care au colonizat India, au procedat taman pe dos. Hindușilor, care făcuseră din ceea ce europenii numesc cu o strămbătură sex, erotism divinizat, colonizatorii s-au străduit să le impună „morală” și puritanismul anglican. Lesne de închipuit ce ochi au făcut briții când intrând în templele vechi de vreme au dat nas în nas cu ditamai „bărbăția” în erjecție, cu celebrul linga Shiva căruia populația îi aducea ofrande și i se închina. Încă și mai șocați au fost când, în sudul Indiei, au descoperit templele medievale erotice acoperite cu mii de basoreliefuri înfățișând cupluri îmbrățișate în poziții fel de fel, unele de-a dreptul năstrușnice. Uimirii i-a luat loc în curând indignarea, iar indignării revolta contra „porcăriilor” în piatră sau pictate. Multe temple au fost dărâmate, iar piatra din demolări a fost folosită la construcțiile de căi ferate. Pe unde n-au dărâmat templele, englezii au mănjit cu catran sau au spart basoreliefurile în cauză. Multe imagini ale templelor sau basoreliefurilor distruse au supraviețuit doar în volumul „Erotismul divinizat” al lui Alain Danielou. Acesta, împreună cu colaboratorul său Raymond Burnier, a avut inspirația de a le fotografia în perioada șederii sale în India, între 1932-1956. Ce n-au înțeles sau mai corect ce n-au vrut să înțeleagă pudicii insulari era faptul că, dacă religia creștină propovăduia asceza, abstenența și suferința, pentru hinduși, ca reflex al adevărului cosmic, era voluptatea: „Voluptatea este substanța supremă a Ființei supreme înglobate în Natură” (...). „Bărbatul pasionat în brațele iubitei uită de lumea exterioară. Tot așa, sufletul care se unește cu Ființa supremă uită întreaga lume” (Brihad Aranyaka). Prefațatorul volumului „Erotismul divinizat”, J-Louis Gabin adaugă: „Corpurile care se iubesc sunt oglinda în care zâmbește divinul”. În India s-au ciocnit nu două religii, ci două moduri complet diferite de a înțelege natura în întregul ei, precum și legătura omului cu Divinul.

Cuvântul „voluptate” lipsește cu desăvârșire din scrierile creștine, în schimb cuvântul „păcat” e prezent la mai tot pasul și simțurile pe care le reclamă omenescul sunt pretutindeni veștejite. Abstenența sexuală este ridicată în creștinism la rang de virtute supremă. Absurdul merge până într-acolo încât sunt date ca exemple de supremă curățenie morală cuplurile care nici măcar cu o floare nu s-au atins. Logic, se pune întrebarea: dacă Sfântulețul le-a dat primilor oameni porunca să se înmulțească, aceste cupluri nu cumva încălcă porunca biblică? Ba o încălcă, dar asta n-ar fi singura dată când Scrierile Sfinte se contrazic, așa că în această confuzie omul rămâne să se descurce cum îl taie capul.

În ce-i privește pe britanici, reacția lor în fața templelor erotice este de o ipocrizie fără margini din moment ce moravurile din Insulă dezvăluie o față deloc măgulitoare în ce privește sexualitatea. În secolul al XVIII-lea, contemporanul colonizatorilor puși pe demolări, pictorul William Hogarth a făcut în gravuri și picturi o radiografie acidă a viciilor societății londoneze, a stării de depravare ce domnea, egal în high-life, cât și în păturile cele mai de jos, în palate ca și în bordelurile de mahala. Ciclurile de gravuri „Destinul unei prostituate”, „Destinul unui depravat” și „Căsătorie la modă” sunt oglinzile unei lumi în care nu mai era urmă de decență, o

societate fără Dumnezeu și fără morală pornite pe panta pierzaniei. Latinii aveau o vorbă: *Ridendo castigat mores*. Nici urmă de răs în gravurile și picturile lui Hogarth, el doar rânjește sardonice la vederea dezământului general din societatea engleză, a unei lumi care se clama puritană, dar se comporta taman pe dos. De aceea, brusca indignare la vederea templelor erotice indiene este mai mult decât ipocrizie, este cinism.

Presiunea pretins morală britanică în fața culturii, literaturii și artei a avut urmări catastrofale asupra spiritualității indiene. De-ar fi fost vorba doar de oamenii de rând, lucrurile ar fi fost oarecum de înțeles, de fiecare dată cuceritorii și-au impus voința în teritoriile ocupate. Dar când o personalitate precum Gandhi se aliniaza unui astfel de mod de a gândi și reacționa, te înfiori. Se știe că în India exista/există credința conform căreia prin abstenență și tehnici yoghine, energia care s-ar risipi în sexualitate poate fi înturnată în corp și transformată într-o energie de tip superior capabilă să servească unor țeluri spirituale înalte. Așa a procedat și Gandhi: în urma unui accident de viață (și-a abandonat tatăl pe patul de moarte pentru a face sex) și îndârjit de ideea obținerii independenței țării, de comun acord cu soția sa a intrat în abstenență sexuală totală încă de la 16 ani. Educația primită ulterior în Anglia, unde a urmat studiile de drept, au făcut din Gandhi un ins rigid și intolerant sub aspect moral. Luptătorul pentru independența Indiei devenise om politic... Întors pe pământul natal a început să propovăduiască morala în spirit european, instigându-și adeptii să distrugă orice imagine erotică pictată sau sculptată. De n-ar fi intervenit poetul Rabindranath Tagore, apologet al iubirii și senzualității, Gandhi ar fi reușit probabil să desăvârșească opera distructivă începută de colonizatorii englezi. Venirea la putere a socialistului Jawarlal Nehru, care, precum toți socialist-comuniștii, suferea de pudibonderie, a înrăutățit lucrurile. Din ordinul lui s-au luat măsuri „morale” drastice privind sexualitatea. Practic, prin introducerea în codul civil a articolului 377, sub pretextul sancționării deviațiilor și perversiunilor de natură sexuală, statul ajunsese, exact ca în țările comuniste, să cenzureze și controleze viața intimă a indienilor. Volumul „Erotismul divinizat” al lui Alain Danielou, unde erau prezentate fotografiile cu sculpturi reprezentând raporturi sexuale, l-a infuriat pe Nehru. Danielou nu i-a rămas dator președintelui Indiei. Incriminând măsurile punitive luate de acesta, el a scris: „Țara în care a fost scrisă Kama Sutra a fost astfel adusă la nivelul celor mai înapoiate țări în privința libertăților”. Indignarea lui Danielou era cu atât mai mare cu cât Nehru pretinsese că arta erotică din templele indiene ar fi fost rezultatul influenței europene. Afirmția era cu atât mai aberantă, cu cât monumentele și sculpturile în cauză datau din secolul al XI-lea, iar europenii puseseră piciorul în India abia patru secole mai târziu, mai exact în 1510. Dar ce mai contează adevărul istoric atunci când ipocriza caută să-și impună puterea: orice fals, orice minciună sunt binevenite...

(va urma)

**Cuvântul
“voluptate”
lipsește cu
desăvârșire din
scrierile creștine,
în schimb
cuvântul “păcat”
e prezent la mai
tot pasul și
simțurile pe care
le reclamă
omenescul sunt
pretutindeni
veștejite.**



**Presiunea
pretins morală
britanică în fața
culturii,
literaturii și artei
a avut urmări
catastrofale
asupra
spiritualității
indiene.**



Scândura de măr

Nu-i nicăieri scaunul lui Dumnezeu,
doar el umblă de un timp mai mult pe pământ
cum umblă noaptea șobolanii în lesă –

Trebuie să fii nebun să-ți crească zarzări
în pământul abia vizibil dintre
degetele picioarelor, Doamne!

Dar sandaia Ta umedă, pe marmura cui
începe să plângă subțire cât un fir tras
de mâna mamei din fuiorul dezgropat și el
în podul casei bătrânești?

Mai jos, tot mai jos, umflată de lacrimi,
Strălucește, ca o sabie, scândura de măr!

Din cana cu păsări tremurând lătra a pâine

ieri a venit la mine - un câine era de dincolo luminii
de unde dorm în oameni câinii pe unde nu există
viață mâinii
și s-a oprit a mirosit din mers apoi a ridicat să plece
era flămând și era singur în toiul vieții mele să
aplece

avea la gât un lanț din lanțul lumii scurt
fugise din vecii spre dumaticatul zilei rupt
mărise Dumnezeu chiria în gămălia unui ac
lăsase vorbă cât să intre ață câtă lumină să îmbrac

ningea și era frig în buzunarul din care te tot strig
un colț de pâine ceva mărunț și un covrig
apoi s-a auzit ciudat de undeva un zgomot
lătra cu limbă mută câinele din clopot

trăgea de funie... distanța - altă linie!



Leonid Dragomir



Biblioteca de filosofie

Antropologia ca pledoarie pentru diversitatea culturală

Considerată cea mai bună introducere în gândirea lui Claude Lévi-Strauss, părintele antropologiei moderne, *Antropologia și problemele lumii moderne* (trad. de Giuliano Sfichi, Ed. Polirom, Iași, 2011) reunește trei conferințe ținute de acesta în Japonia, în anul 1986. Întrucât avem de-a face cu o sinteză a gândirii marelui antropolog francez, extrem de vastă, după cum se știe, diversitatea temelor abordate ar putea crea anumite blocaje de receptare. Nu se întâmplă așa datorită stilului colocvial, bogat în comparații și exemple concrete, dar mai ales fiindcă autorul *Antropologiei structurale* reușește întotdeauna să facă vizibilă structura (unitatea) de dincoace de multiplicitatea aparent deconcertantă a fenomenului uman. Aceasta este de altfel chiar esența metodei antropologice: a căuta forma comună, proprietățile invariante ce se manifestă în spatele celor mai diverse tipuri de viață socială. Pe lângă munca de teren, studii, învățarea unor limbi exotice, a fi antropolog presupune, o dovedește din plin Lévi - Strauss, o mare putere imaginativă. Funcția imaginației constă atât în a empatiza cu populațiile studiate, cât și în a construi modele teoretice explicative și interpretări ce fac posibilă înțelegerea, pe cât posibil nedeformată, a unor culturi îndepărtate de a noastră deopotrivă în timp și în spațiu. Scopul studierii societăților așa-zis primitive nu este doar satisfacerea unei simple curiozități, de anticar, ci de a ne înțelege mai bine pe noi înșine.

“O civilizație nu se poate gândi pe sine dacă nu dispune de alta sau altele care să-i servească drept termen de comparație. Ca să cunoști și să-ți înțelegi propria cultură, trebuie să înveți să o privești din punctul de vedere al altuia”, afirmă cât se poate de clar Claude Lévi-Strauss. Problema antropologului, dar în condițiile civilizației globale, nu doar a lui, ar fi în primul rând descentrarea, depășirea valorilor și prejudecăților propriei culturi. Se poate realiza într-adevăr acest lucru, și cât este de necesar? Paradoxal, răspunsul marelui antropolog este cât se poate de prudent. Ca demers teoretic antropologia conduce la o atitudine mai smerită față de celelalte culturi ca și față de cea proprie. Una din concluziile sale este că valorile civilizației occidentale nu sunt singurele posibile

și că alte moduri de viață, alte culturi au permis constituirea unor societăți cât se poate de îndreptățite. Respectul față de alte culturi are ca rezultat o atitudine mai flexibilă față de propriile norme și valori, care nu sunt nicicum “naturale”, incluse în ordinea lucrurilor, ci în general constructe culturale, convenții, chiar dacă nu arbitrare. Astfel, arată Lévi-Strauss, multe probleme ale bioeticii contemporane, legate de fertilizarea *in vitro* și de relațiile ciudate de rudenie ce pot rezulta de aici au primit soluționări adecvate în societățile arhaice. De altfel, ele au dezvoltat relații extrem de complexe ale înrudirii și ierarhiei sociale studiate cu predilecție de antropologia straussiană. Ea învață că nu trebuie să înțelegem culturile și societățile pe care le-am numit peiorativ “primitive” ca pe niște etape înapoiate sau eșuate în evoluția spre civilizația noastră actuală, ci ca pe niște sisteme perfect construite și viabile, care în multe privințe oferă avantaje pe care noi nu le-am avut sau le-am pierdut.

Una dintre distincțiile cele mai interesante ale lui Claude Lévi - Strauss este cea dintre cultură și societate: „cultura, constă în ansamblul raporturilor pe care oamenii dintr-o civilizație dată le întrețin cu lumea; societatea constă în deosebi în raporturile pe care aceiași oameni le întrețin unii cu alții”. Cultura noastră, susține el, fabrică multă ordine, în schimb societățile noastre funcționează tocmai prin conflicte, prin dezordine. În schimb, culturile arhaice fabrică mai puțină ordine, dar societățile lor reușesc să facă să domnească ordinea și armonia între membrii ce le compun. Ele pot fi comparate cu motoarele mecanice care teoretic ar putea funcționa la nesfârșit, pe când civilizația occidentală modernă s-ar asemana motoarelor cu aburi care produc mai mult lucru mecanic decât celelalte, însă cu prețul consumării progresive a energiei.

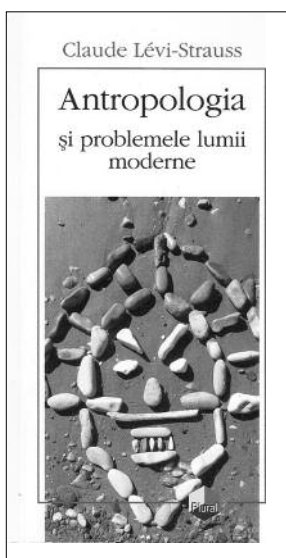
Demersul antropologic se poate subsuma unui umanism numit “democratic” pentru a-l deosebi de cel renescentist, “aristocratic” și de cel al secolului al XIX-lea “burghez”. Umanismul democratic nu se constituie pornind de la niște civilizații privilegiate, cea greacă, sau cea științifică, ci studiază societățile aparent umile, lărgind astfel baza pe care se construiește

umanitatea. Concluzia este că toate civilizațiile au în general același set de valori, originalitatea fiecăreia ținând de dozajul acestora și de felul specific de a-și rezolva marile probleme ale vieții și ale morții.

Claude Lévi - Strauss nu contestă progresul pe care l-a generat civilizația occidentală, care spre deosebire de cele tradiționale a valorizat pozitiv istoria. Numai că, din perspectiva antropologiei, acest progres are anumite limite: nu se manifestă decât în sectoare particulare și într-un mod discontinuu, care nu exclude stagnările sau chiar regresile. Progresul nu poate justifica superioritatea civilizației occidentale deoarece: 1. nu există criterii care să justifice ierarhizarea societăților pe o scală comună și 2. nu există criterii de ordin moral sau intelectual prin care să poată fi judecate din afară societățile. Aceste argumente întemeiază așa-numitul, de însuși autorul, **relativism cultural**. Conform acestuia, civilizațiile s-au constituit prin izolarea față de altele datorită barierelor geografice sau/și lingvistice. Acest fapt a creat o diversitate biologică (genetică) și culturală incontestabile. Mai poate fi menținută diversitatea în condițiile în care toate civilizațiile pământului par a adopta cu frenezie modelul occidental? Răspunsul antropologului francez este destul de sceptic: comunicarea între oameni contribuie la creșterea creativității, dar în exces ea omogenizează, distrugându-se de fapt pe sine. Însăși noțiunea de “civilizație mondială” îi apare ca o contradicție, deoarece: “ideea de civilizație implică și reclamă coexistența unor culturi care să prezinte cea mai mare diversitate între ele”. În acest sens un model demn de urmat este cel al Japoniei, deoarece a reușit să alterneze deschiderile și închiderile față de valorile altor culturi.

Concluzia finală a relativismului cultural este următoarea: “Pentru a fi originală și a menține față de celelalte culturi niște distanțe care să le permită să se îmbogățească reciproc, orice cultură își datorează sieși o fidelitate al cărei preț este o anumită surditate la unele valori diferite față de care va rămâne total sau parțial insensibilă”. Ideea cred că ar putea interesa direct și România, o țară mereu dornică de integrare, fără condiții, în diverse structuri și mecanisme europene și mondiale.

Demersul antropologic se poate subsuma unui umanism numit “democratic” pentru a-l deosebi de cel renescentist, “aristocratic” și de cel al secolului al XIX-lea “burghez”.



Numele de familie Argeșeanu

Numele de familie rezultate prin derivarea unui toponim cu sufixul **-(e)anu** exprimă originea locală. Fără îndoială că un nume de familie ca **Argeșeanu** se raportează la toponimul **Argeș**.

Numele de familie pe care le purtăm datează, în marea lor majoritate, din secolul al XIX-lea și se explică din nume personale sau supranume, acestea funcționând mai multe generații ca nume de familie neoficiale. Obligativitatea ca fiecare persoană să poarte un nume de familie oficial, consacrat pentru ea și pentru urmașii ei, datează din 1895, când a fost adoptată *Legea asupra numelui*. Până atunci a funcționat sistemul tradițional de nominalizare, prezent și în acte publice, precum registrele de stare civilă. În locul numelui de familie figura numele tatălui, urmat de al bunicului, chiar al străbunicului, uneori cu menționarea poreclei acestora sau a precizării etniei, meseriei, a locului de proveniență etc. (Ion Gheorghe Radu Cojocaru, Vasile Dumitru Petre Argeșeanu etc.)

Consacrarea numelui de proveniență ca supranume a fost posibilă atunci când o persoană și-a schimbat domiciliul, iar comunitatea în mijlocul căreia a ajuns l-a identificat cu numele localității de origine (Ploiești – Ploieșteanu, Craiova – Craioveanu etc.), al zonei geografice (munte - Munteanu, câmpie - Câmpianu, deal - Deleanu etc.), al unui curs de apă (Argeș - Argeșeanu, Jiu - Jianu, Dunăre - Dunăreanu etc.). În felul acesta s-a ajuns ca numele personal al cuiva, stabilit într-o altă localitate, să prezinte mai puțin interes pentru identificare față de numele rezultat de la localitatea (zona, provincia) de proveniență. Acest nume dobândit a funcționat ca nume de familie neoficial. Conoașterea frecvenței unor astfel de nume, cu distribuția lor în teritoriu,

dau o imagine cât de cât veridică asupra circulației în timp a persoanelor numite cu astfel de nume, devenite nume de familie consacrate. Iată câteva exemple de nume derivate cu sufixul **-(e)anu**, cu frecvența absolută a lor, așa cum figurează în Baza de date antroponimice a României (BDAR), constituită la Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere, în octombrie 1994 (Numele fără -u final provin din provinciile românești Transilvania, Maramureș, Crișana, Banat. Această situație s-a datorat autorităților administrative ungurești, care au operat până în 1918): Ardelean 23237, Ardeleanu 8669, Câmpian 14435, Câmpianu 7127, Moldovan 61978, Moldoveanu 15511, Muntean 29651, Munteanu 63811, Oltean 14480, Olteanu 34855, Pădurean 3258, Pădureanu 2176, Ungurean 3805, Ungureanu 54415, Vălean 1981, Văleanu 3059, Craioveanu 1224, Dunăreanu - 568, Jianu 9094, Pruteanu 5186 etc.

Din exemplele date apreciem că numele fără -u final sunt specifice antroponimiei de tip transilvănean. Totodată, un nume ca Pădureanu este, în bună parte, echivalentul lui Munteanu, iar Ungureanu înseamnă „originar din Transilvania”.

Cifrele de mai sus indică numărul persoanelor care poartă în prezent astfel de nume de familie. Ele au ca înaintași persoane care au dobândit aceste supranume, devenite în timp nume de familie oficiale. Iată câteva exemple care justifică dobândirea unor asemenea supranume în alte provincii decât cele de origine: numele de familie **Munteanu** are frecvența absolută 63811. În județele riverane Dunării și Prutului, adică la granița cu relief predominant de câmpie, în BDAR se înregistrează o frecvență de 31811. Numele de familie **Câmpianu** este purtat în județele de munte din Muntenia și Moldova de 2750 de

persoane, din totalul de 7127. Frecvențe semnificative prezintă numele de familie **Ardeleanu** în județele de munte din Muntenia și Moldova: Gorj - 124, Argeș - 108, Prahova - 494, Buzău - 328, Vrancea - 366, Bacău - 2510, Neamț - 375, din totalul de 8669. Frecvențele mari din Vrancea, Bacău și Neamț se explică prin migrarea unui însemnat număr de români din Transilvania, cu deosebire din județele Harghita și Covasna, în secolele al XVIII-ea și al XIX-lea. Motivele nu puteau fi decât de ordin politic și social. Merită amintit și faptul că un număr de 64 de abonați telefonici cu numele de familie **Argeșeanu** locuiau în București în 1992, ceea ce înseamnă, potrivit BDAR, 221 de persoane cu acest nume de familie.

Distribuția în teritoriu a numelui de familie **Argeșeanu** era în 1994 următoarea:

Argeșeanu 464: O-63 (13-Dj, 19-Gj, 10-Ot, 21-Vl); M-210 (50-Ag, 1-Br, 1-Bz, 1-Cl, 3-Db, 50-Gr, 15-Ph, 89-Tr); D-9 (7-Cț, 2-Tl); ML-32 (1-Bc, 1-Bt, 1-Gl, 1-Iș, 3-Nț, 5-Sv, 20-Vr); T-16 (9-Bv, 6-Hd, 1-Sb); CR-1 (Bh); BNT-12 (Tm); B-221.

Numele de familie **Argeșeanu** exprimă, după caz, locurile de proveniență ale unor înaintași ai celor numiți în prezent cu acest nume: localitatea Curtea de Argeș, județul Argeș (în sens larg), localități situate pe cursul râului Argeș. Mișcările de populație în trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat pot fi explicate prin cauze economice, sociale, culturale. Un rol important l-au jucat în trecut transhumanța și comerțul cu produse specifice bazinului superior al Argeșului.

Numele de familie **Argeșeanu** corespunde prin structură și conținut sistemului românesc de derivare antroponimică.

Consacrarea numelui de proveniență ca supranume a fost posibilă atunci când o persoană și-a schimbat domiciliul, iar comunitatea în mijlocul căreia a ajuns l-a identificat cu numele localității de origine...

La Crâșma Roinei, fierar era țiganul Gheorghe a lu' Dumnezeu

— urmare din pag. 24 —

Meserii și inițiative în satul sadovenian

Mai erau în sat lemnari și constructori (care ridicau casa de la fundație până la cheie), tâmplari, rotari, constructori de căruțe (dar nu se dădeau în lături să confecționeze uși și geamuri ba chiar și mobile), butnari, dogari (care erau meșteri și-n balerci și-n putini), cojocari, căciulari (care confecționau cojoace, bundițe și căciuli din blană de oaie) dare și croitori. Pentru a învăța această meserie Neculai Pirlea a învățat și graiul evreiesc. Apoi din ce-a câștigat cu acul și-a cumpărat pământ.

La Verșeni, bărbații făceau haine bărbătești (Manole Puiu, Virgil Ungureanu) iar femeile (Veta Zegreanu, Zoița Pânzaru, Olga Cojocaru și Agripina Corcaci) haine muieriești. Apoi mai erau fântânari precum Nică Gîrbea, Gheorghe Amăloaiei și Nicolae Belea, constructori de garduri și frizeri ca Gheorghe Mihai și Zamfir Ursache. Primul era cel mai priceput dintre ei pentru că se socotea un om polivalent: repara ceasuri, ascuțea brice, cuțite și ceasuri. Alții făceau coveți și reparau încălțări. Primul cizmar a venit, în Verșeni, de prin părțile Muscelului și

s-a „măritat” în sat. Cu toate că îl chema Sturzu, lumea îi ziceau Mihai Azamfirii. Cel mai priceput s-a dovedit, în timp, Costică Mahu care știa să facă și curele și hamuri, făcea sobe și repara mașini de cusut. Cu toate că era un om extrem de muncitor și de priceput la toate a dus-o prost toată viața.

Cărămidăria, în Verșeni, a început cu un alt Mahu. Niculae a fost primul care și-a exploatat dâmbul de lut din grădina și, ajutat de nevastă și copii - când aceștia nu erau la școală - a devenit un om înstărit. Tot neamul lui Mahu s-a îndeletnicit cu cărămidăria iar ginerele lui Niculae, Nică Ciurea se lua la întrecere cu tata socru.

Intellectualii creșteau albine și îmblânzeau duhurile necurate

Destoinici crescători de albine s-au dovedit a fi popa Vasile Popuțoia, dascălii în frunte cu Pavel Corcaci. Grădinari vestiți au fost Neculai Bogza și Iancu Mahu care și-au făcut grădini de zarzavat în locul numit „Sub Gorgană”, folosind apa izvoarelor din preajmă. Învățătorul Mihai Popuțoia le-a urmat exemplul. Viță de vie au pus, primii, tot cei din familia Mahu. Ei au sădit

o jumătate de hectar „La sat”, au înconjurat locul cu pruni și au fost viticultori până la colectivizare.

Nălbarii erau un fel de veterinari ai satelor. Foloseau ierburi și leacuri cu care vindeau bolile animalelor. Ei ne se dădeau în lături de la descânțece și puneau, imediat, mâna pe cuțit când trebuiau să ia sânge animalelor bolnave. Nălbari vestiți erau Costache Amăloaiei, Manole Cozma Cojocaru, Costache și Manole Matei. Mai erau în Verșeni și crescători de oi (printre care îl găsim și pe Mihai Bogza), baci la stâne și ciobani, împletitori de coșarci și făuritori de mături din sorg. Din păcate, Sadoveanu nu i-a făcut nemuritori pe toți consătenii săi. Articolul de față îl puteți socoti doar o palidă consolare pentru cei care n-au avut acces direct în opera maestrului.

În altă ordine de idei, vă informăm că primul aparat sonor (un fel de difuzor) pe care cei din Verșeni l-au văzut în viața lor a fost cel din dugheana lui Haim Blumenfeld. Țăranii care l-au văzut și ascultat erau convinși că în cutia respectivă acționau duhuri necurate. Primul aparat de radio l-a adus în sat, în anul 1937, învățătorul Neculai Luchian. Preotul Vasile Popuțoia nu s-a lăsat mai prejos și, în anul următor, și-a cumpărat și el unul.

Număr ilustrat cu artă indiană.

Revista are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali - incitați de tehnica ultramodernă - este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe

colaboratorii noștri că *Argeș* nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Revista **ARGES** poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068. e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură *Argeș* poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN**
(augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție:
SIMONA FUSARU (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești;
http: www.centrul-cultural-pitesti.ro;
e-mail: revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista **ARGES** răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale.
Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

actualitate